

Duna–Tisza Közi Falugondnoki Hírlevél

XXV. évfolyam, 132. szám

2022/2-3.

Helyi termékek reneszánsza

Egyesületünk a legutóbbi három falugondnoki találkozót három megye Békés, Bács-Kiskun, Pest (Magyardombegyház, Bócsa, Újszilvás) a helyi termékek helyi értékek bemutatásának szentelte. Az agrárminisztérium részéről Erdős Norbert, az élelmiszerlánc-felügyeletért felelős államtitkára beszélt a falugondnokság jelentőségéről, Nagy Attila, a vidékfejlesztési államtitkárság fejlesztési főosztályvezetője pedig a vidékfejlesztéshez kapcsolódó pályázati lehetőségeket ismertette. Magyardombegyház polgármestere, Dinyés Ildikó megismertette velünk a „kecske-projektet”: a kecsketej feldolgozást, a kecskesajt készítményt, a piacszerzés nehézségeit, s azt hogyan teremtték meg a forráshiányos falu élhetővé tételét. Bócsa polgármestere, Szőke-Tóth Mihály kérésére felvonult bócsai helyi termelők serege színvonalas bemutatót és kóstolót tartott termékeikből. Frittmann János falugondnok és felesége méhészkedéssel foglalkozik. Ők akác, olajfűz és napraforgó mézeiket kóstoltatták. Megízlelhettük a kézműves pékség, a tehéntejből készült friss, érlelt és füstölt sajtjait. A reformétkezés alapjaként a hántolt kendermagot és olajat is figyelmünkbe ajánlották. Az önkormányzatok számára is elérhető erdősítés, erdőtelepítés, fásítás támogatására kiírt pályázati lehetőséget Pap László erdészeti fejlesztéspolitikai és innovációs főosztály főosztályvezetője ismertette. A vidéki, illetve tanyás térségek támogatási lehetőségeiről Gódor Emőke, az irányító hatósági főosztályának főosztályvezetője és Batiz Ildikó, a nemzeti vidékfejlesztési programok osztályának tanyafejlesztési referense tartottak előadást. Az újszilvási értékekről e számban adunk összefoglalót.

Károlyi Amy:

Hagyományos dal

*Hagyományosan nő a fa,
és születik a kiscica,
az egyik sejt szül másikat,
semmi extravagancia.*

*Hagyományosak az évszakok,
az ősze tél, tavaszra nyár.
A születés, az elmúlás
kipróbált verkli-szóra jár.*

*Nem különbözik a mandula-ág,
mi ezer éve lehetett,
és hagyományosak a mondatok
az érthetők, a szervesek.*

*(Már mondta más is) örök a szép,
bár szép néha a csúnya is,
az igazság is mindig egy,
legyen a bíró bár hamis.*

Falu- és tanyagondnoki találkozó Újszilváson

Előtérben a megújuló energia

Egyesületünk soron következő találkozója 2022. április 28-án zajlott le a Pest megyei Újszilváson. A faluházban Bács-Kiskun, Csongrád-Csanád, Békés, Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megyei falu- és tanyagondnoki, polgármesterei, jegyzői, intézményvezetői gyűltek össze, hogy megismerjék e kis település életét, értékeit.

Először Csörsz Zelenák Katalin köszöntötte a megjelenteket, majd a Kerekdő óvoda kedves dalos, táncos műsora emelte a hangulatot. Ezután házigazdánk, dr. Petrányi Csaba polgármester is üdvözölte a vendégeket. Hangsúlyozta az egymás iránti szeretet, valamint az információcsere rendkívüli fontosságát. Kiemelte, hogy Boda András tanyagondnok példaértékűen végzi feladatát, nagy segítségére van a falu vezetésének. Megemlítette, hogy a teremben kiállított füstölt hústermékek, mézek, gyümölcslevek, pálinkák bekerültek a helyi értéktárba. Ő maga 2002 óta vezeti a falut a jegyző asszony hathatós segítségével. Nagyon lényeges a helyi vállalkozások támogatása, hiszen mindnyájuk érdeke, hogy a jól működő cégek megteremtsék a lakosok munkához jutását, boldogulását. Kiderült, hogy a településen nincsen közmunkás, ha nagyon szükséges, szomszéd faluból kérnek „kölcsön”.

A következőkben Horváth Imre, az Agrárminisztérium kommunikációs referense előadását hallgattuk meg a hungarikumokról. Mik is azok a hungarikumok? A magyarság „csúcsteljesítményét” jelölő gyűjtőfogalom, mely olyan megkülönböztetésre, kiemelésre méltó értéket jelez, amely a magyarságra jellemző tulajdonság, egyediség, különlegesség, és minőség. A hungarikum törvény, mely 10 éve lépett életbe, egy kerettörvény, ami rögzíti és szabályozza, hogy mi is számít hungarikumnak. Cél a magyar nemzeti értékek megőrzése, a múlt és jelen egységében, az identitásközösség megtartása. A hungarikummá nyilvánítás alulról építkező, többlépcsős folyamat, melyet bárki kezdeményez-

Dr. Petrányi Csaba polgármester

Horváth Imre (Agrárminisztérium)

Boda András tanyagondnok

het a megfelelő formanyomtatvány benyújtásával. Olyan érték, ami az adott települések önkormányzatai révén bekerül a helyi értéktárba, majd továbbítódik a megyei értéktárba. Ezt követően a Magyar Értéktárba való felvétel kérelme következik, és ha a felvétel megtörténik, utána lehet a felterjesztést a Hungarikum Bizottsághoz benyújtani.

Az előadó hangsúlyozta a népességmegtartó képesség, a helyi vagy területi identitás fontosságát. Elmondta, egyik fő feladatuk, hogy élővé tegyék a hagyományt, ennek érdekében különböző projekteket indítottak, melyek keretén belül a hagyományos öltözet, gasztronómia, kézműves értékek meg-

őrzése, népszerűsítése szerepel. Végül a hungarikumok listájának ismertetése következett, és azt is megtudtuk, hogy hamarosan megjelenik a Nemzeti Értéktár Könyv. Addig is több résztvevő kapott egy-egy Hungarikumok Gyűjteménye című kiadványt.

Újszilvás bemutatása dr. Petrányi Csaba polgármester reszortja volt. A község Pest megyében, a ceglédi járásban található. 2800 lakosa van, de folyamatosan nő a lélekszám. Közigazgatási területe 380 hektár, 1000 hektár erdő veszi körül. Valaha 40 hektáron termeltek itt komlót, de mára ez megszűnt. A külterületi lakosok száma 460 fő, ezért most indítják

a második tanyagondnoki szolgálatot. Teljes összközmű van nemcsak a faluban, de a külterületi részekben is: vezetékes víz, gáz, szennyvízelvezetés, kábeltevé működik. Nagyon nagy szerepe van a település életében a civilszervezeteknek is. Főbb vállalkozások: rugóüzem, permetanyagokat gyártó, gumifeldolgozó üzem, húsfeldolgozó kft., Bolyhos Pálinkafőzde, de a felsorolás korántsem teljes.

Az önkormányzat a helység üzemeltetése érdekében létrehozott egy 100 százaléban saját tulajdonú kft-t.

Fő törekvés a bevételek növelése, az önkormányzat költségeinek csökkentése. Első helyen szerepel az ököcentrikus gondolkodás. Ide tartozik mindennekeelőtt a geotermikus energia felhasználása, a 400 kW teljesítményű naperőmű, ami csúcstechnológiának számít. Minden intézményük, az iskola, az óvoda, a faluház, a polgármesteri hivatal napelemmel ellátott, a legújabb beszerzés pedig az elektromos tanyagondnoki kisbusz. Van náluk 28 férőhelyes idősök otthona, sportcentrum, ahol pályák, öltözők,

Bármerre mentünk, mindenhol fejlesztéseket láttunk

Az elkészült tan- és sportuszoda

konditerem és tornaszoba található. A közterületeken napelemes kandeláberek, térfigyelő kamerák vigyáznak a közbiztonságra, és működik mezőőri szolgálat is.

Újszilvás legújabb büszkesége a február elején átadott tan- és sportuszoda, ami hárommilliárdos beruházás. Nem titkolt céllal hozták létre, nagy szerepet szánnak neki a népességmegtartásban. Működtetnek gyümölcsfeldolgozó üzemet, 1000 négyzetméter fóliakertészetet, ahol 400 adagos konyhájuk számára megtermelik a zöldségfélét. Öko óvodájuk, ökoiskolájuk működtetését átadták a református egyháznak. Található itt több mint 7 kilométernyi kerékpárút, gyakorlatilag a teljes külterületet lefedi. Most készült el minibölcsődéjük, hogy kielégíthessék a megnövekedett igényeket, de hamarosan épül két csoportszobás „igazi” is. Száz kisgyermek népesíti be a Kerekerdő óvoda épületét. Építettek garázst a tűzoltó egyesület számára, mivel Németországból kapott a falu egy tűzoltóautót. Autóbusz átszállóállomás is készül majd, de már készen van az új mezőgazdasági gépszín a gépek, eszközök tárolására. Folyamatos útfejlesztések zajlanak. Természetesen vannak falurendezvények, és működik a Tiszta udvar, rendes ház program is.

Boda András 2013 óta tanyagondnok, előzőleg postai kézbesítőként dolgozott, de már akkor is vitt akár tejet, kenyeret is házhoz, mintha csak készült volna mostani hivatására.

(Folytatás a 4. oldalon)

Vendégfogadás Bolyhos újszilvási pálinkával

Füstölt és finom a hagyományos és vadkolbász

(Folytatás a 3. oldalról)

Szerencsésnek érzi magát, hiszen a polgármester és a jegyző asszony is messzemenőig támogatja, egyébként pedig nagyszerű körülmények között jól lehet dolgozni. „Nagyon lényeges a becsület, hiszen bizalmi állás a miénk, az embereknek nem szabad csalódást okozni” – mondja, majd hozzáteszi a mottóját: „A szívünk ott van, ahol kell.”

A szünet után sétára invitáltak bennünket, hogy meg is nézzük mindazt, amiről eddig ámuldozva hallottunk. Tűzivíztározót építettek, mert a mélyből (400 méterről) felhozott 33 Celsius-fokos víz a hőmérséklet csökkentése után sem válik feleslegessé, innen öntözik például a faluban kiültetett virágokat. Körülötte rekortán futópálya is létesült. Az egész faluban a termálvízzel fűtenek.

Minden héten ingyenes vérvételt szerveznek a lakosság számára, a

mintákat a tanyagondnok viszi be a ceglédi laborba.

Újszilvás 16 tantermes általános iskolája sportiskolaként működik, nevelődnek már a jövő reménységei. Az intézmény mellett épült fel a vadonatúj uszoda, ami kizárólag megújuló energia felhasználásával üzemel, ahová a környező településekről 60 gyermeket hoznak rendszeresen. Van lehetőség éjszakai fürdőzésre, hamarosan szaunának is üzemelnek majd. Lenyűgöző a medencetér, nem kevésbé az öltözők, végül a gépészeti szint. Mint az egész faluban, itt sincs gáz, kizárólag árammal működtetnek mindent, melyekhez a megújuló energiák révén jutnak. Az a cél, hogy egyre inkább csökkenjen a fenntartás költsége.

Eljutottunk a gyümölcsle-feldolgozó üzembe is, amihez természetesen hűtőház is tartozik. Adalék- és tartósítószer mentes, teljesen természetes gyümölcslevet állítanak elő alma, szil-

Változatos kínálat

va, kajszibarack, homoktövis felhasználásával. Valamennyit megköszönthetünk már a faluházban, mint ahogy a Bolyhos Pálinkafőzde klasszis pálinkáit is, mellyel vendéglátóink a nagyterembe való belépéskor fogadtak. Az üzem mellett hamarosan új utcát nyitnak, hogy építési telkeket alakítsanak ki az Újszilváson letelepedők számára.

A faluséta után ízletes ebéd, kellemes beszélgetés zárta a napot. Volt miről diskurálni, hiszen bámulatra méltó, amit láttunk, tapasztaltunk. Megtudhattuk, milyen is egy ökofalu, megbarátkozhattunk a valódi XXI. századi gondolkodásmóddal, és láthattuk a közösségért való szüntelen munkálkodás eredményeit.

Vidácsné Lukucz Éva

Egyesületünk jubileuma

Előző lapszámunkban már jeleztük, hogy egyesületünk idén lesz huszonöt esztendő. Az évfordulót Zsanán, Bács-Kiskun megye közepén tartjuk október 27-én, csütörtökön 10 órától. Reméljük, hogy legalább ugyanolyan szép élményekkel, lelkes résztvevőkkel teli konferencián ünnepelhetjük az egyesület alapítását és a magyar tanyák értékeit, mint 5, 10, 15, 20 évvel ezelőtt.

Szeretnénk együtt ünnepelni egyesületi tagjainkkal, a falu- és tanyagondnokokkal, polgármesterekkel, jegyzőkkel, intézményvezetőkkel, a társ-egyesületek képviselőivel, határon inneni és túli civil partnereinkkel. Ekkor hirdetjük ki fotópályázatunk eredményét is.

Mindenkit szeretettel várunk!

Hírek

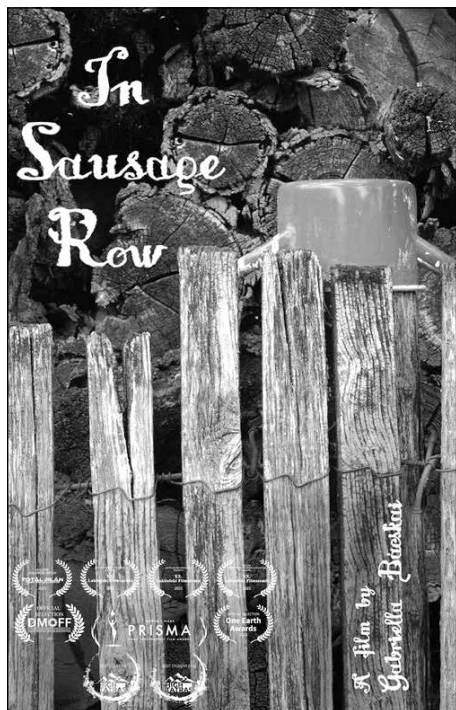
Figyelem: módosítás!

Módosult a falugondnoki és tanyagondnoki tevékenységnapló. A tevékenységnapló 9. pontja tartalmazza, hogy mikor lehet eltérni az aláírástól. (Eddig fenntartói döntés esetén minden tevékenység nyújtása során el lehetett tekinteni az ellátotti aláírástól.)

Megjelent a „Segédlet a falugondnoki és tanyagondnoki szolgálatok indításához és működéséhez” című szakmai anyag.

Nincs kolbászból a kerítés

Márciusban a kelebiai tanyavilágról szóló, Bácskai Gabriella által készített film futott egy sikeres kört a világban: a magyar Totál Plán Film Fesztivál dokumentumfilm kategóriában elnyert első helye után a szlovák High Tatra Film & Video Festival-on két díjat is kapott (Best Student Film és Best Folk Film). Indiában a One Earth Awardra, az USA-ban a Direct Monthly Online Film Festival-ra és Rómában a Rome Prisma Film Awards-ra szintén beválogatták. Gratulálunk! *(Képünkön a film külföldi plakátja!)*

Helyettesek képzése

Ebben az esztendőben eddig három Falu- és tanyagondnok helyettes képzést (választható továbbképzés, T-02-020/2020, 40 pont) valósított meg Egyesületünk.

Az első képzés 2022 februárjában Szécsényfelfaluban volt, ahol a 20 fő résztvevő 17 Nógrád megyei településről érkezett. Ezután márciusban Kecskeméten is megvalósult egy kisebb létszámú (6 fő) képzés, aminek résztvevői 4 megye (Bács-Kiskun, Békés, Csongrád-Csanád és Hajdú-Bihar megye) 5

településéről jöttek. A harmadik képzésre – a Falugondnokok Vas és Győr-Moson-Sopron Megyei Egyesületének szervezésében – Somogy megyében, Vörsön került sor. Itt 16 Somogy megyei településről 23 fő résztvevő kapott igazolást a képzés elvégzéséről.

Jelenleg egy újabb Somogy megyei (Lengyeltóti) és egy Vas megyei képzés szervezése tart, de a soron következő kecskeméti képzésre is várjuk a jelentkezéseket. *(Képünk a nógrádi képzésen készült Szécsényfelfaluban.)*

Újraindult szolgálat

Sikeresen pályázott és nyert 10 millió forint támogatást a Magyar Falu Program keretében egy kilencszemélyes Ford Transit típusú kisbusz beszerzésére a fülöpszállási önkormányzat.

Az új jármű megléte lehetőséget teremtett arra, hogy újraindítsák a tanyagondnoki szolgálatot. Ezzel megszűnik a külterületen élők elszigeteltsége, kiszolgáltatottsága.

– Településünk nagy kiterjedésű tanyás résszel rendelkezik. A külterületeken több mint háromszázötvenen élnek. A tanyagondnoki szolgálatot 2010 után az előző vezetés megszüntette, annak ellenére, hogy a szolgáltatásra továbbra is nagy szükség volt. Önkormányzatunk mindent megtett annak

érdekében, hogy a külterületi lakosok ne szenvedjenek hiányt. Igény esetén gondoskodtunk az idősök orvoshoz, oltópontra való szállításáról, a bevásárlásról, a gyógyszerek kiváltásáról. Tavalý, kihasználva a kínálkozó lehetőséget, a település képviselő-testülete úgy határozott, hogy újraindíja a tanyagondnoki szolgálatot. Találtunk egy olyan embert is, aki elvállalta a feladatot. Höss Károly képzése az év elején fejeződött be. A tanyagondnok a képzettség megszerzését követően márciustól rendszeresen látogatja a külterületen élőket – adta hírül Gubacsi Gyula, Fülöpszállás község polgármestere.

(Forrás: Petőfi Népe, 2022. február 14.)

Alsómocsoládon kiosztották a Kemény Bertalan Díjakat

Legyenek élő magyar falvak

Immáron tizennegyedik alkalommal zajlott le a Kemény Bertalan nevét viselő díjátadó ünnepség Alsómocsoládon. A rendezvényen egyebek mellett dr. Ónodi Gábor előadását hallgathattuk meg *A tanyától Európáig* címmel. (Dr. Ónodi Gábor a Magyar Urbanisztikai Társaság Falutagozatának vezetője ebben az évben Kemény Bertalan Falufejlesztési Díjban részesült.)

Magyar jellegzetesség a tanya fogalma, az alföldi tanyák világa az Európai Unió számára idegen fogalom, jellegzetes hungarikum. Létfenntartását a tanya körül megtalálható szántóföldek és a tanyán tartott állatok biztosítják. A tanyákon könnyen és egyszerű módon valósítható meg a fenntartható fejlődésnek megfelelő életmód, illetve olyan mintagazdaságok, létesítések, amelyek a biodiverzitás elsősorú segítő terepévé válhatnak. Dr. Ónodi Gábor előadásában felidézte a tanyákkal és az ott élő emberekkel kapcsolatos emlékeit. Kemény Bertalan szavaival fogalmazott: „Próbáljuk meg egybeszeretni közösségeinket!”

Elsőként Csontos Máté mórícgáti polgármester személyét ismerhettük meg, aki a település vendégszeretetére ad példát. Mórícgát Bács-Kiskun Megye keleti részén Jászszenzlászló és Szank között helyezkedik el, népességének száma 554 fő. A településvezető mindig ügyelt arra, hogy a Mórícgátra meghívott vendégek/látogatók otthon érezzék magukat a településen, sokszor a maga által készített ebéddel látta vendégül az oda érkezőket.

Példásnak nevezte Sági Lajos, a Kiskunmajsa-Kígyópusztai Lelkészség plébánosa tanyai építőmunkáját. A Hit és Kultúra Alapítvány (melynek keretében is dolgozott) 1991-ben alakult, Kígyópusztán. Az itt lakó emberek döntően mezőgazdasági termelésből élnek, magas a munkanélküliek száma. Az alapítvány mindig kiemelt hangsúlyt fektetett a kiskunsági aprófalvak és tanyák népe körében a gazdálkodói szemlélet (kenyérkultúra) kialakítására, a kulturális, pedagógiai, lelki gondozói és szociális munka felvállalására. Az alábbi szempontokat igyekeznek érvényesíteni a munkájuk során:

- a paraszti kultúra még fellelhető értékeinek megmentése, továbbadása

(életszemlélet a népdalokon, néptáncban, kézművességen keresztül),

- a társadalmi rétegek gondolkodásmódjának közelítése, a megértés, a kölcsönös megbecsülés elősegítése,

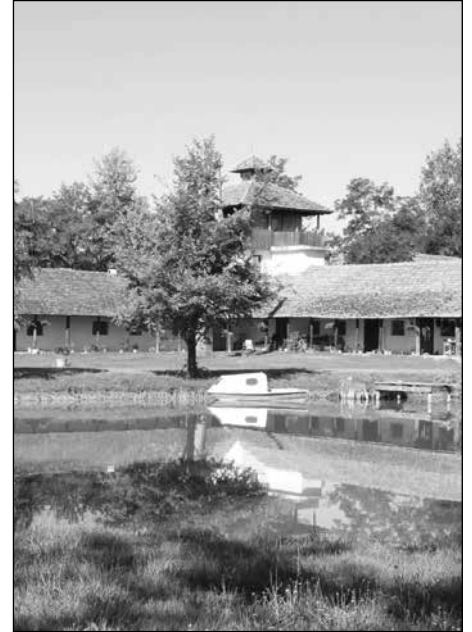
- a halmozottan hátrányos helyzetű, gyakran tanulási gondokkal küzdő tanyasi gyerekek felzárkóztatása, a társadalomba való beilleszkedésük elősegítése,

- tanulni, hogyan lehet a természettel együtt élni anélkül, hogy tönkretennénk értékeit, kizsákmányolnánk tartalékait,

- városi fiatalok megismertetése ezzel a világgal, az ember kiszolgáltatottságával s ezen belüli lehetőségeivel, másfajta méltóságával,

- azoknak a gyerekeknek kínálni programokat, akik a szülői hozzáállás, vagy anyagi okok miatt ritkán jutnak el táborokba, kirándulásokra.

Dr. Ónodi Gábor előadásában a jászszenzlászlói Eördögh-tanyát is bemutatta, amely a Bács-Kiskun Megyei Értéktárban nyilvántartott nemzeti érték. A tanyagazda, Eördögh András fontosnak tartja a hagyományok átörökítését és a hagyományos tanyás gazdálkodás ápolását. A földművelésben vetésgazdálkodásban termelnek, a kapás, a kalászos és a pillangós növények váltják egymást a területen, műtrágya helyett szerves trágyát használnak. A biogazdaságban biorozst, tönkölybúzát, amarantot és gabonát is termesztenek, melyet saját hengerekkel malomban őrölnek teljes kiőrlésű liszté. A lisztből száraz tésztát készítenek, de saját, fatüzelésű kemencében friss házi kenyeret is sütnék. A gazdaságban ősi magyar állatfajtákat is tenyésztnek (szürke marha, mangalica). Nevelnek még ludat, pulykát és gyöngytyúkot is. Az állatokat táp és antibiotikum nélkül etetik. A gazdaság lovai kizárólag ősi primitív fajták. A kunfakó lófajta kitegyéztése Eördögh András nevéhez

Jászszenzlászló határában
oázisként hat az Eördögh-tanya

köthető. Bemutatóival, a régi életmódunk megőrzésével és népszerűsítésével nagymértékben hozzájárul a szellemi és a tárgyi múltunk átörökítéséhez.

Dr. Ónodi Gábor beszélt a Táj és Ember Népfőiskolai Kulturális és Természetvédő Közhasznú Egyesület égisze alatt működő Szeri Búzaszem Iskoláról is, ahol többek között bemutatták egykori diákjának, Kordás Katalinnak gazdaságát is, ahol állattartással és -tenyésztéssel (többek között őshonos fajtákkal), ősgyeppek legeltetési hasznosításával és megőrzésével foglalkoznak.

Az előadásban szóba került települések, szervezetek és gazdaságok mindegyike fontosnak tartja a tanyai élet kultúrájának fenntartását, a felnövekvő generáció számára történő megismertetését. Örömmel töltött el bennünket, hogy dr. Ónodi Gábor Tóth Mártát is megemlíttette, mint a Szent István Egyetem volt hallgatóját, aki dolgozott együtt Kemény Bercivel, segítette egyesületünk munkáját is, és többször tartott előadást a falugondnokoknak.

Végső soron elmondható, hogy csak az igazán elhivatott emberek tudnak és képesek példaértékű eredményeket elérni.

K. E.

Alsómcsoládon tizennegyedik alkalommal adták át a Kemény Bertalan Falufejlesztési Díjakat.

BÍRÓ ZOLTÁN

Bíró Zoltán 2008-tól tanyagondnok Kelebián. Feladatát „szolgálat”-nak, a hivatásának tekinti, amelyet példaértékűen és kimagasló színvonalon végez immár több mint tizenöt éve. Bel- és külterületen egyaránt ügyel a közbiztonságra, probléma esetén azonnal értesíti a körzeti megbízottat. Nemcsak az idősek, de a nagycsaládosok iránt is kitűnik figyelmessége, a rászorulókat felé megnyilvánuló karitatív érzékenysége, szakmai elkötelezettsége.

Munkáját a pontosság, személyes hozzáállását a megbízhatóság, az áldozatkészség, az empátia jellemzi.

A Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesület felügyelőbizottságának tagja és szakmai tapasztalatával segíti az egyesület munkáját. Mind a szakmai, mind az egyesületi, közösségi munkában példaadóan helytáll. Feladatvállalásaira kivétel nélkül minden alkalommal lehet számítani.

Az egyesületben senior tanyagondnokként is tevékenykedik. Az új falu- és tanyagondnokoknak magatartásával és tenni akarásával követendő példát mutat.

Szakmai munkája mellett kiemelkedően aktív közösségi munkát is végez.

Aktívan közreműködött a tanyavilágban élők körében meghirdetett pályázati programok megvalósításában: például a tanyavillamo-

sítás területén megszervezte a közös fellépést. Segítette az egyesületünk által szervezett egészséges Kiskert programot is, ahol mind a kisgyermekes szülők, mind az érdeklődő nagyszülők rezisztens csemegeszőlők ültetésével juthattak egészséges gyümölcshöz.

Részt vesz a kelebiai civil szervezetek munkájában például a polgárőr szervezetében is. Rendezvények rendszeres és aktív résztvevője, akár magánszemélyek, akár civil szervezetek mindig számíthatnak a segítségére.

2021-ben Bíró Zoltán munkájáról díjnyertes falugondnoki film készült „Ahol mégsem kolbászból van a kerítés” címmel. Bácskai Gabriella dokumentumfilmje a Lakiteleki Filmszemlén három díjat nyert: a Magyar Művészeti Akadémia díját, az Agrár- és Élettudományi Egyetem különdíját, és a Lakitelek Önkormányzatának különdíját.

Bíró Zoltán becsületesen és odaadóan végzett munkájával kivívta mind Kelebia lakóinak, mind az egyesület tagjainak elismerését és megbecsülését.

DR. ÓNODI GÁBOR

A Falufejlesztési Társaság Kemény Bertalan Falufejlesztési Díjat adományoz Dr. Ónodi Gábor falufejlesztőnek, a falufejlesztés és különösen a falumegújítás emblematikus alakjának. Szakmai elkötelezettségére Kemény Bertalan óriási hatást gyakorolt, mind tervezőként, mind egyetemi oktatóként az ő szellemiségét képviselte. Szakmai munkája kiterjedt az ország egészére. Részt vett az Alföld időszerű tájhasznosítási kérdéseiről szóló országgyűlési határozat végrehajtásában, a program kidolgozásában.

A Szent István Egyetem, Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet meghatározó személyisége, volt oktatási-kutatói igazgatóhelyettes, tanszékvezető, egyetemi docens fokozattal. 1991 óta a Falufejlesztési Társaság tagja, 2006 óta a Magyar Urbanisztikai Társaság Falutagozatának elnöke.

Meghatározó szerepet játszott az Európai Falumegújítási és Vidékfejlesztési Munkacsoportban, 12 éven át ő volt a szakértői bizottság magyar tagja, mondhatni a lelke. Fáradhatatlanul szervezte a falumegújítási mozgalmat, mellyel komoly megbecsülést szerzett az országnak.

Korábban tagja volt a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat elnökségének, 2010 óta a Szélmalom Alapítvány kuratóriumi elnöke.

A Magyar Szalézi Munkatársak Egyesülete munkatársa, alapító elnöke. Don Bosco Díjas, 2011-ben Pro Régió Díjat kapott. Nyolcvan hazai és húsz nemzetközi publikációja hangsúlyosan szolgálja a vidék felemelkedését.

Hírek

Kérés!

Egyesületünk rendszeresen követi a kozigallas.gov.hu oldalt, és az elmúlt időszakban többször szembesültünk azzal a ténnyel, hogy olyan településen hirdettek meg falugondnoki/tanyagondnoki munkakört, ahol nem tudtunk arról, hogy az általunk ismert, az adatbázisunkban szereplő falu-, tanyagondnok jogviszonya megszűnt (például nyugdíjba vonul, pályaelhagyó lett).

Ha nem kapunk a személyi változásról információt, akkor nem tudjuk a nyilvántartásunkat naprakészen vezetni, és előfordul, hogy olyan volt kollégának is rendszeresen postázzuk a Falugondnoki Hírlevelet és a falugondnoki találkozókra, szakmai napokra szóló meghívókat, akik számára ezek már nem relevánsak. Nekik a kapott küldemények már nem jelentenek értéket, de az egyesület számára főleg költséget terhel. Igen.

Természetesen, aki a falu-, tanyagondnoki pályafutása lezárása után továbbra is szeretne az egyesület tagja maradni, részt venni a közösségi programokon, az az éves tagdíj befizetésével pártoló tagként ezt megteheti.

Kérünk minden egyesületi tagot, hogy a falu- és tanyagondnoki jogviszonyával kapcsolatos változásokról értesítsen bennünket! Kérjük továbbá a fenntartókat is, hogy segítsék munkánkat azzal, hogy amikor az új falu-, tanyagondnokot bejelentik az NSZI-hez képzésre, az egyesületet is értesítsék róla. Köszönjük.

Családi nap 2022

Egyesületünk CSALÁDI NAPOT szervez 2022. augusztus 6-án, szombaton a Csongrád-Csanád megyei Ásotthalmon, melyre mindenkit szeretettel várunk. Érkezés reggel 8 órától folyamatosan. Ki-ki addig marad délután, amíg kedve tartja.

A rendezvényt Ásotthalom Nagyközség Önkormányzata is segíti; a fő szervezők ebben az évben az ásotthalmi tanyagondnokok: Bálint László, Pipicz Imre, Hebők Antal, Répássy-Szabó Vivien, Börcsök Renáta, Rózsa Antalné, Nyerges Istvánné és Nagy József.

A programban szerepel:

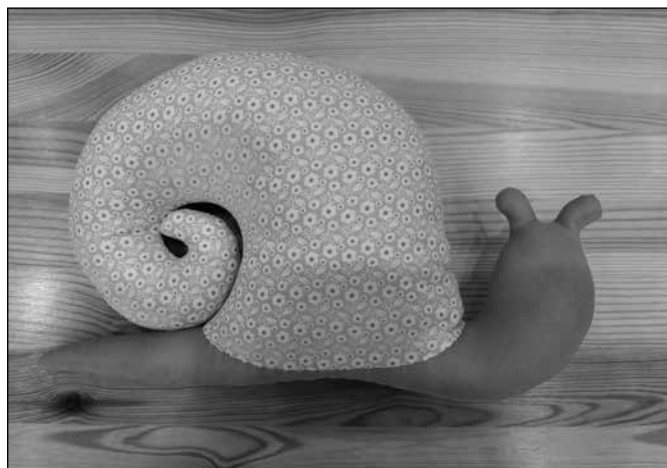
- polgármesteri köszöntő
- szabadtéri főzés (több bográcsban fő majd az étel, a főzésre jelentkezni lehet az egyesületnél)
- óriáspalacsinta sütés (Szatymaz)
- kelebiai lángos
- Ásotthalom és Tarhos reggeli: zsíros kenyér, libatöporlyú, paprika, paradicsom
- vidám családi vetélkedő
- pihenés
- és meglepetések

A programra vendégként várjuk a Kishegyesi Női Fórum Egyesület tagjait, falu- és tanyagondnokokat családjukkal. Mindenki hozza magával a párját, gyermekét, barátját, barátnőjét, szüleit, s akit gondol!

Az ebéd árát az egyesületi kasszából álljuk. **Kérjük, hogy mindenki hozzon magával tányért, poharat, evőeszközt, és innivalót (sört, bort, üdítőt) is saját részére.** Süteményeket vagy pogácsát mindenkitől várunk egy-egy tányérral a közösbe, így körbe tudunk kínálni mindenkit. (Tavaly is sok finomságot kóstoltunk!)

A családi vetélkedő díjazására családonként meglepetést várunk. (Ez bármi lehet, ami eszetekbe jut a befőttől a söprűig, a kiskanáltól a fakanálig, a gumibekától a kalapácsig. Nem muszáj érte boltba menni!) Ezeket az ajándékokat a játékban résztvevők a családi vetélkedőn meg is kapják.

Szeretettel várunk mindenkit! **A visszajelentkezéseket legkésőbb július 28-ig várjuk levélben, e-mailben, vagy telefonon (76/507-543).** Szállással és egyéb kérdéseitekkel Bálint Lászlót keressétek (20/512-5464).

Játékok Bácsszentgyörgyről

Népi motívumokkal díszített egyedi, természetes anyagokból előállított játékokat készítenek Bácsszentgyörgyön a Játékgárban, a határ mentén, melyeket szívből ajánlunk oktatási és fejlesztési célokra is. Népi iskola és táborok alkalmával a környékbeli óvodák és iskolák tanulóit szeretnénk bevezetni a hagyományörzés és a modern életformák, életsajátosságok ötvözésébe. Érdeklődéseikkel, kérdéseikkel, megrendeléseikkel bátran forduljanak az önkormányzathoz. (6511 Bácsszentgyörgy, Kossuth Lajos utca 15.)

Magányos embereket hozott össze a tanyagondnok **Megtalált boldogság**

Két évvel ezelőtt, hatvannyolc évesen, édesanyja halála után találta meg a boldogságot a mórakalmi Bálint Szilveszter, amikor a tanyagondnok bemutatta neki Ibolyát, aki az élettársát vesztette el. Azóta is boldogan élnek.

Riportra indultunk a mórakalmi tanyagondnoki szolgálat munkatársaival. Az egyedül élők számára a tanyagondnok jóval többet jelent, mint egy segítő, aki ebédet hoz, gyógyszert vásárol vagy fát hasogat. Sokaknak ők jelentik a kapcsolatot a külvilággal, hiszen más nem nyitja rájuk az ajtót.

Mielőtt elindultunk volna, az intézményvezető elárulta, hogy akihez megyünk, már nem is egyedülálló, mert összeköltözött egy öreglegénnyel. A hozzájuk járó tanyagondnok hozta össze őket.

Klasszikus tanyaépület udvarára fordulunk be a tanyagondnok Dacia Dusterével. A főépülettel szemben az egykori istálló, a lovak mellett teheneket is tartottak Bálinték. A ház bejáratánál gyönyörű, piros kombi Lada parkol 1982-ből. Csak 174 ezer kilométer van benne, és nemrég volt műszakiztatva.

A konyhában ülünk le. Az asztal túloldalán, velünk szemben házigazdánk és élettársa, Kusztovszki Jánosné Ibolya. Úgy mesélnek, hogy az egyikük elkezdte, a másik befejezi a mondatot.

Megelégtették az egyedülállót, de szerencsére megfordult a sorsuk

– Együtt élünk hárman, apuka, anyuka meg én – kezdi Bálint Szilveszter, majd Ibolya folytatja: apukája 2000-ben halt meg. Amikor Szilveszter elvesztette 94 éves édesanyját is 2019. november 21-én, a magány mellett a depresszió is ráborult, az életkedve is elment. Ibolya az élettársát vesztette el.

Azt mondja, elege volt a magányból, hogy nem volt kihez szóljon. Látásból ismerték egymást, egy helyen volt a postaládájuk.

– A férjemtől elváltam, a volt élettársam szívritmusbetegségben halt meg. Mikor Veszike is bekerült a kórházba, megijedtem, mert neki is szívritmuszavarra volt. Mondom, nem létezik, hogy neki is ez a baja – meséli. Az előző tanyagondnok, Imre kezdte el szervez-

ni, hogy összehozza a két magányos embert.

– Azt hittem először, az Imre hülyéskedik, amikor sorolta a neveket, hogy kivel ismerkedhetnék össze. Mondom neki, nekem mindegy, hova viszel, csak hozzál is haza. Aztán nem kellett hazavinni – meséli Ibolya.

– Először hülyeségnek véltem, de mégis komolyra fordult a dolog. Amikor ideállítottak, viccnek véltem. De nem az volt. Itt is fogtam, mondom, innen sehova! – csatlakozik Szilveszter. Azt még elárulják, hogy amikor mindez történt, Szilveszter az édesanyja halála után annyira elhagyta magát, hogy az ágyból sem kelt föl.

– El voltam kedvetlenedve – mondja. Azóta viszont új ember lett, mintha kicserélték volna.

– Megfordult a sorom – summázza a történeteket Szilveszter, aki sokáig várt az igazira, 68 éves volt, amikor megismerkedtek, azóta betöltötte a hetvenet.

– Végeredményben édesanyámat is piszkálta az, hogy senkim se lesz. Nem nősültem meg soha. Barátnőim voltak, de kedvemre való nem volt. Eddig – meséli, majd Ibolya veszi át a szót.

– Válogatós volt, két szék között a földre esett. Most azonban már együtt vagyunk, igaz, papírunk nincs róla, de nem a papír teszi az embert – mondja.

Arany T. János
Fotó: Török János

Szilveszter sokáig várt az igazira, párja szerint válogatós volt

(Forrás: Délmagyar,
2022. február 21.)

Nincs két ugyanolyan nap a homokháti határban

Egyetlen kapocs a külvilággal

A tanyagondnoki szolgálat jóval több, mint segítség. Nemcsak segítők ők, akik elintézik a bevásárlást, vagy orvoshoz viszik az egyedül élő tanyai időseket, hanem társak is, akikhez szólni lehet. Mert vannak idős, magányos ellátottak, akikre a tanyagondnokon kívül senki nem nyitja rá az ajtót.

Nem újságírói hülyeség ám az, hogy a téma az utcán hever. Amikor két héttel ezelőtt elindultunk tanyariportunkra, aminek témája a tanyagondnokok és az ellátottak közötti kapcsolat volt, megismertük Szilvesztert és Ibolyát, akik mindketten egyedül, magányosan éltek tanyájukon, egyikük az édesanyját, a másik az élettársát veszítette el, majd egy szép napon a tanyagondnok összehozta őket, és azóta is boldogan élnek együtt. A róluk szóló riport már megjelent, úgyhogy innen folytattuk. *(Az írás lapunk 9. oldalán olvasható!)*

Először egy Volkswagen Transitban zötykölődünk a mórachalmi tanyavilágban Szögi Antallal, aki tanyagondnok, és mint ezt erősen hangsúlyozta: tősgyökeres mórachalmi.

leg azért, hogy ha majd én is megöregszen, ezt kapjam vissza az életből. Nagyon szeretem ezt a hivatást csinálni, két ugyanolyan nap nincs. Bennem van a segítő szándék, de ha kell, lelki támaszt is igyekszem nyújtani – meséli.

Van, hogy egy nap 40 tanyát is felkeres. Reggel gyerekszállítással kezd, aztán bevásárol az ellátottaknak. Arra a kérdésre, hogy mire van a legnagyobb szükségük, azt feleli, hogy a beszédre és a társaságra.

– Amikor először jöttem, volt, aki elkérte az igazolványomat. Bizalmatlan volt, mert nem tudta, ki vagyok, ezért leigazoltattott, azóta természetesen jóban vagyunk – nevet a régi történeten, majd megállunk Ábrahám József tanyája előtt.

Ábrahám József három éve él egyedül mórachalmi tanyáján

Fotó: Török János

– Január 12-én volt tíz éve, hogy itt vagyok. Mindig is tanyán életem, előtte a mezőgazdaságban dolgoztam. Sokszor eszembe jut, hogy miért vállaltam el ezt a munkát. Valószínű-

Ahogy bekanyarodunk a ház elé, farkcsóválva fut a kerítéshez két kutya. Meglepően barátságosak. Mackó a német juhász, Morzsa a tacsó. Mackó már hozza a játékát, nem hagy

bennünket békén, amíg el nem hajítjuk. Gazdája inkább megköti rövid időre, hogy beszélgetni és fotózni tudjunk.

– Józsi bácsi, elkeserítő hírem van, pangázus lesz az ebéd – mondja Antal, pedig odébb még az ebédidő. Ábrahám József ugyanis nem szereti a halat. Gyorsan feleségére terelődik a szó, ő ugyanis remekül főzött.

– Nagyon jól főzött. Három éve, hogy meghalt. Hat évig ápoltam itthon, de nem panaszképp mondom. Szuperül éltünk 46 év házasságban. Tudja az ember, hogy egyszer meg kell halni, de úgy elment, hogy még a kezemet se fogta meg, nem tudtunk elbúcsúzni egymástól, hirtelen szűnt meg a kapcsolat – érzékenyedik el egy pillanatra, aztán az egészségéről kérdezzük, azt mondja, a gömbcsuklók már fájnak, és közben a térdére mutat. Vendéglátónk 1940-es születésű, idén 82 éves, de fürgén pattan fel a fotó miatt.

A Homokháti Szociális Központ Zákányszéki úti központjában tanyagondnokot és autót cserélünk, egy Dacia Dusterrel száguldunk tovább a tanyavilágban. Farkas Ildikó vitt el minket korábban ahhoz a párhoz, akiket egy másik tanyagondnok hozott össze.

– 1996-ban kerültem ide a gondozási központba, először házi betegápoló voltam, gondozónő, és 2003 óta vagyok tanyagondnok – meséli, ennek 19 éve, hamarosan ő is jubilál, mint kollégája, Antal. Ildikó azt mondja, szereti az embereket és a változatos munkát, de azért azt is elárulja, nem mindenkivel könnyű megtalálni a közös hangot, vannak nehéz természetű ellátottak, de őket is tudja kezelni. Tőle is megkérdezem, mire van a legnagyobb szükségük az általa felkeresett embereknek.

– Arra, hogy valaki meghallgassa őket, a társaságunkra és a jelenlétünkre – feleli.

– Egy néni egyszer azt mondta, hogy nem az ebéd a fontos neki, hanem az, hogy nap mint nap megyünk hozzá, és van kihez szólnia.

Meglepő módon a bordányi tanyagondnok is ugyanúgy kezd, mint mórachalmi kollégája: született, tősgyökeres bordányi, és tanyán nőtt föl. Paplógó

A bordányi tanyagondnok, Paplógó János munka közben

János így mesél, míg egy másik Daciában tartunk Ica nénihez:

– Akasztott ember még nem voltam, azonkívül minden – kezdi, majd elmeséli az életét, kanyargós életpályáját a pékségtől a műtősségéden át a tanyagondokságig. Jánosé a Béke és a Mező dűlő.

– Közel áll hozzám ez a munka, szeretem az időseket, elvagyok velük – érkezünk meg egy picike kis házhoz, ahol Jenő, a keverék ugat meg minket.

Szabó Antalné Ica néni mindennap az ISZEK-be (Integrált Szociális és

Egészségügyi Központ) viszi be János, ahol társasági életet él, kellemesen tölti a délelőttöt.

– Jöjjenek nyugodtan, majd feltakarítok, én ráérek – invitál be minket a szobába, ahol szőnyeg van. Ica néni huszonhat éve él tanyán, négy éve egyedül. Azt mondja vidáman, ennek előnyei is vannak.

– Akkor fekszek-kelek, amikor akarok, nem parancsol senki. Odabent a központban kártyáznak, nevetgélnek, mindig jó a hangulat. Ica néni 82 éves, de nem panaszkodik, amikor az

egészségéről kérdezem. A vérnyomása 30 éve magas, van egy kis érlelmesedés, de mint mondja, vigyáz az egészségére. A kocsira felmondja még, hogy Jenő, a kutya az élettársa volt, megörökölte.

– Itt maradt rám, de legalább van kivel veszekedjek – mondja. – Ez egy arany gyerek – dicsérte Paplógó János bordányi tanyagondnokot Ica néni.

Arany T. János

(Forrás: Délmagyar, 2022. március 12.)

Fotópályázat

A Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete fotópályázatot ír ki. Témája: a tanyák értékei, a tanya, a tanyai élet, a tanyagondnoki munka, a vidék, a falu, a falusi élet, a falugondnoki munka.

Kategóriák: 1) tájkép, illetve 2) életkép

Beküldeni maximum 5 db digitális képet – fekete-fehér/színes, JPEG/JPG, min. 5. megapixel – lehet. Leadási határidő: 2022. július 15. A képeknek címet kell adni.

A munkákat elektronikus úton (e-mail, CD, pendrive, adathordozó) kell eljuttatni az egyesület részére a fotópályázat zárónapjáig. A pályázat ingyenes, nevezési díj nincs.

A legjobb pályázatokat jutalmazzuk. A legjobb képek megjelennek az új évre elkészítendő naptárban. (Illusztráció: egy régebbi fotópályázatra beküldött kép.)

Magyarország fái

Galagonyák

Lombhullató, többnyire tövises ágú cserjék vagy fák. A levelek tagoltak, csipkés vagy fűrészszélűek, a hajtáson szórtan helyezkednek el. A virágok bogernyőben vagy egyesével állnak. A termésük különböző színű csontáralma.

Egybibés galagonya

Európai eredetű, hazánkban is honos, 5-6 méter magas cserje vagy kis fa. Ágain egyenes tövisek találhatók. Levelei szárnyasan osztott tagoltságúak. Fehér virágai május-júniusban bogernyőben nyílnak, kellemetlen szagúak. A virágban egy bibe található. A fénylő skarlátvörös termés egy magot tartalmaz. Fény-és melegigényes, jó szárazságtűrő, termőhelyben nem válogat. Öntözés nélküli parkokba, rézsűkre ültethető, sövény kialakítására is alkalmas.

Egybibés galagonya

Cseregalagonya parkfa

Paul's Scarlet telt virágzata

Bertók László: Galagonya

*Piros nadrágja kisütött,
akár a nap.
Tűzes csík lett nyomában a
lomha salak.*

*Élő labda volt maga is,
úgy pattogott,
mint a konok bőrgömb, amit
kapott, adott.*

*Elémsuttyant, máris vitte
a pillanat,
s míg kerestem, jelenésként
visszaszaladt.*

*Egyszínű kék mezek díszét
csúfolva meg,
villámlott egy piros nadrág
a föld felett.*

*Én így őrzöm, – rá se gondol
a lány soha –:
Hat szem kékény között volt egy
galagonya.*

Cseregalagonya

Hazája Európa, Észak-Afrika. Hazánkban párásabb klímájú, gyertyános tölgyesekben, ritkábban az alföldi ligeterdőkben fordul elő. Cserje vagy zárt koronájú kisméretű fa, amely ágtövisekkel rendelkezik. Virágja fehér vagy halvány rózsaszínű, amelyek április végén, május elején nyílnak. A virágban általában két bibeszál van, ezért a skarlátvörös színű termése is kétszemű, amely szeptember-októberben érik. Fény-és melegigényes, párásabb klímát, üde talajt kedvel, de a mérsékelt szárazságot is eltűri.

Paul's Scarlet

Telt, kárminpiros virágú májusban nyíló, kis koronájú fajta. Légvezetékek alatti területek, szűk utcák fásítására alkalmas, de parkfának is felhasználható.

Stricta

Fiatalon felfele törő, zárt oszlopos növekedésű, majd kiszélesedő ágrendszerű fajta.

Dr. Lévai Péter

DUNA-TISZA KÖZI FALUGONDNOKI HÍRLEVÉL

Kiadja:

a Falugondnokok

Duna-Tisza Közi Egyesülete

e-mail: info@falugondnoksag.hu

honlap: www.falugondnoksag.hu

iroda: 6000 Kecskemét, Irinyi u. 17.

Telefonszám:

06-76/507-543

Fax: 06-76/507-544

Szerkeszti:

Borzák Tibor, Csörsz Zelenák Katalin

Sümeziné Ország Edit, Kovács Edit

Tördelő: Almási László

Rajz: Vida Ágnes

Engedélyszám: 2.9/776-1/2006

Nyomda: Print 2000, Kecskemét